

2016:5

Vilse i gränlandet

Kartläggning initierad av IAF

Dnr: 2015/379

Vilse i gränslandet

Kartläggning initierad av IAF

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har kartlagt arbetslöshetskassornas beslut om grundbelopp efter arbete i annat EU/EES-land eller i Schweiz.

Arbetslöshetskassorna har fått möjlighet att faktagranska rapporten.

Beslut i detta ärende har fattats av Jan-Olof Dahlgren, generaldirektör.

Ansvarig chef har varit Annelie Westman, enhetschef vid granskningsenheten.

Rapporten har utarbetats inom IAF av Anna Östman, uppdragsledare fr.o.m. den 12 oktober 2015, Sofia Biglert, uppdragsledare t.o.m. den 11 oktober 2015, och Joakim Lindström, uppdragsdeltagare fr.o.m. den 7 september 2015, samtliga utredare vid granskningsenheten. I arbetet har även Helén Johansson, jurist vid rättsenheten, och Marika Holmqvist, utredare vid analysenheten deltagit.

I den slutliga beredningen har Jan-Olof-Dahlgren, generaldirektör, Annelie Westman, enhetschef vid granskningsenheten, Kajsa Lundgren, informationschef och utredarna Anna Östman och Joakim Lindström deltagit.

Katrineholm den 9 mars 2016

Jan-Olof Dahlgren
Generaldirektör

Anna Östman
Utredare

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm
www.iaf.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
1 Inledning	7
1.1 IAF:s tidigare rapport om sökande som arbetat i annat EU-land	7
1.2 Utredningar på området.....	7
1.3 Syfte och frågeställningar	8
1.4 Avgränsning.....	8
1.5 Metod, urval och genomförande.....	9
1.6 Begrepp som används i denna rapport	10
2 Större andel grundbelopp bland dem som har arbetat i ett annat EU-land..	11
3 Regler som gäller för sökande som har arbetat inom EU innan arbetslösheten	14
3.1 Reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen	14
3.2 Samordningen av medlemsländernas sociala trygghetssystem	15
3.3 Grundläggande förutsättningar för sammanläggning	16
3.4 Inträde i svensk arbetslöshetskassa när en sökande inte uppfyller eller är undantagen från arbetskravet.....	17
3.5 Medlemskap i svensk arbetslöshetskassa under tid med arbete i annat EU-land	19
3.6 Sammanhängande försäkringsperiod	20
3.7 En gränsarbetares rätt till medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa vid 64 års ålder	21
3.8 Frivillig försäkring i Danmark och Finland	22
4 Kartläggning	23
4.1 Arbetslöshetskassornas information till de sökande vid arbete i annat EU-land	23
4.2 Läkning av försäkrad period	24
4.3 De flesta sökande omfattades inte av svensk arbetslöshetsförsäkring när de ansökte om arbetslöshetsersättning.....	24
4.4 Få sökande hade en sammanhängande period med försäkrat arbete	25
4.5 De flesta sökande hade en oförsäkrad period efter arbete i annat EU-land	25
4.6 Andra orsaker till att de sökande fick grundbeloppet efter arbetet i annat EU-land	27
5 Slutsatser	28
5.1 Slutsatser av kartläggningen	28
5.2 Stor variation i tillämpningen mellan arbetslöshetskassorna innebär brister i likabehandlingen och förutsägbarheten för den sökande.....	28
5.3 IAF ser ett behov av en läkningsregel i arbetslöshetsförsäkringen.....	28
5.4 Kvarstå som medlem i en svensk arbetslöshetskassa under tid med arbete i annat land	30
5.5 De sökande som arbetar inom EU-området står långt ifrån den svenska arbetslöshetsförsäkringen.....	32
6 Käll- och litteraturförteckning	33

7	Bilagor.....	34
	Bilaga 1: Urval	34
	Bilaga 2: Fördelning ålder och land	36
	Bilaga 3: Uppräknade andelar och antal	37
	Bilaga 4: Aktuella artiklar och lagrum	39
	Bilaga 5: Sammanställning av arbetslöshetskassornas intervjusvar	46
	Bilaga 6: Kartläggningsmall	47

Sammanfattning

IAF har i tidigare uppdrag uppmärksammat att sökande som har arbetat i annat EU/EES-land eller i Schweiz får arbetslöshetsersättning i form av grundbeloppet i högre grad än sökande som har arbetat i Sverige före arbetslösheten. Grundbeloppet innebär att ersättningen inte är baserad på tidigare inkomster och att ersättningen är högst 365 kronor per dag jämfört med den inkomstrelaterade ersättningen som uppgår till högst 910 kronor per dag. IAF:s statistik visar att 31 procent av de sökande som har arbetat i annat EU/EES-land eller i Schweiz fick grundbeloppet jämfört med 11 procent av samtliga sökande.

Syftet med detta uppdrag är att kartlägga orsakerna till att personer som har arbetat i annat EU/EES-land eller i Schweiz under ramtiden får ersättning med grundbeloppet. I detta uppdrag har IAF gjort en ärendekartläggning och intervjuat handläggare på arbetslöshetskassorna.

I den svenska arbetslöshetsförsäkringen är arbetet försäkrat genom medlemskap i en arbetslöshetskassa. De flesta länderna inom EU/EES-området och Schweiz har en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring eller motsvarande socialförsäkring som omfattar arbete.

De sökande har en svag anknytning till den svenska arbetslöshetsförsäkringen

IAF konstaterar att de sökande som fick grundbeloppet efter arbete inom EU/EES eller i Schweiz hade en svag anknytning till den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Av IAF:s kartläggning framgår att de flesta inte var medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa innan de arbetade i annat EU/EES-land eller i Schweiz, och att de flesta inte ansökte om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa när de återvände till Sverige. De flesta sökande hade även glapp, det vill säga kortare avbrott, i sina försäkrade perioder. Det innebär att de inte uppfyllde kravet på en sammanhängande period om 12 månader med försäkrad tid som krävs för att få inkomstrelaterad ersättning.

Skillnader i tillämpningen missgynnar likabehandlingen

IAF konstaterar att det finns stora skillnader mellan arbetslöshetskassornas hantering av ärenden där den sökande har ett glapp i sin försäkrade period. Vissa arbetslöshetskassor har ett förfaringsätt som innebär att de godtar glapp i den försäkrade perioden, så kallad läkning. Längden på de glapp i de försäkrade perioderna som arbetslöshetskassorna läker varierar stort. Variationen spänner från två arbetslöshetskassor som har uppgett att de inte läker försäkrad tid över huvud taget till arbetslöshetskassor som läker åtminstone 30 dagar. Tre arbetslöshetskassor har uppgett att de inte har en på förhand fastställd gräns för hur stora glapp de läker. De två arbetslöshetskassor som har uppgett att de inte läker glapp i försäkrade perioder handlar på ett sätt som avviker från gällande rättspraxis.

IAF anser att skillnaderna missgynnar likabehandlingen i arbetslöshetsförsäkringen och gör tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringen

oförutsägbar för den sökande. Det bidrar inte till rättssäkerheten inom arbetslöshetsförsäkringen.

En läkningsregel bör införas i arbetslöshetsförsäkringen

Enbart sett till behovet av en enhetlig tillämpning bland arbetslöshetskassorna så finns det skäl att införa en regel för läkning för att främja likabehandling i arbetslöshetsförsäkringen. En läkningsregel skulle möjliggöra för en sökande som har ett kortare glapp efter arbete i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz att uppnå en sammanhängande försäkringsperiod om 12 månader och därmed få inkomstrelaterad ersättning. En sådan regel bör öka samordningen mellan den svenska arbetslöshetsförsäkringen och reglerna i EU-förordningen (EG) nr 883/2004.

IAF föreslår att en läkningsregel införs som innebär att glapp upp till 8 veckor kan läkas eller att sökande kan beviljas retroaktivt inträde från månaden före ansökningsmånaden.

IAF har för avsikt att återkomma med ett förslag till en regeländring.

Svårt att informera sökande som inte aktivt söker information

Sannolikt saknar flera av de sökande kunskaper om det regelverk som de berörs av och de har troligen inte varit i kontakt med en arbetslöshetskassa innan de började arbeta i annat EU/EES-land eller i Schweiz. De kan därmed antas ha begränsade kunskaper om hur de ska göra för att försäkra sig mot arbetslöshet och inkomstbortfall. Det ingår i arbetslöshetskassornas uppdrag att informera om regelverket för arbetslöshetsförsäkringen, men de kan endast informera de sökande som aktivt söker information från arbetslöshetskassan. I avsaknad av en aktör som har det övergripande ansvaret för att informera allmänheten om arbetslöshetsförsäkringen finns det en risk för att fler sökande än vad som annars hade varit fallet får – och kommer att få – ersättning med grundbeloppet på grund av omständigheter som de lätt hade kunnat åtgärda.

1 Inledning

IAF har i tidigare uppdrag uppmärksammat att sökande som har arbetat i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz¹, i högre grad får grundbeloppet jämfört med sökande som har arbetat i Sverige före arbetslösheten. Syftet med detta uppdrag är att kartlägga orsakerna till denna skillnad.

Den som söker ersättning i Sverige ska provas enligt villkoren i den svenska arbetslöshetsförsäkringen men kan under vissa förutsättningar tillgodoräkna sig arbetade perioder i ett annat EU-land. För att beviljas inkomstrelaterad ersättning i Sverige krävs att den sökande har ett sammanhängande medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa om 12 månader. I den svenska arbetslöshetsförsäkringen är arbetet försäkrat genom medlemskap i en arbetslöshetskassa. De flesta EU-länderna har en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring eller en motsvarande socialförsäkring som omfattar arbete.

IAF har tidigare visat att skillnaderna mellan de sökande som arbetat i Sverige och i ett annat EU-land, i hög grad berodde på att de sökande som arbetat i annat EU-land saknade en sammanhängande försäkrad period om 12 månader. I detta uppdrag har IAF gjort en närmare kartläggning av orsakerna till att de sökande som arbetat i annat EU-land får grundbeloppet samt kartlagt tillämpningen av delar av gällande regelverk.

1.1 IAF:s tidigare rapport om sökande som arbetat i annat EU-land

IAF:s rapport ”Arbetslöshetskassornas sammanläggning av perioder enligt EU-förordning nr 883/2004” (2014:26) visade att andelen sökande som blev beviljade grundbelopp var högre bland de arbetssökande som under ramtiden hade arbetat i ett annat EU-land jämfört med dem som hade arbetat i Sverige. I rapporten framkom inget som visade att arbetslöshetskassorna tillämpade regelverket på ett felaktigt sätt, utan att de sökande i stor utsträckning saknade en sammanhängande försäkrad period om 12 månader och att de därför inte uppfyllde villkoren för att beviljas inkomstrelaterad ersättning.

1.2 Utredningar på området

I juli 2014 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som bland annat omfattar arbetslöshetsförsäkringen ur ett internationellt perspektiv. Utredningen ska redovisas senast den 31 januari 2017.² I kommittédirektivet³ konstateras det att medlemsvillkoret är centralt i den svenska arbetslöshetsförsäkringen, eftersom det är ett krav som de sökande måste uppfylla för att få inkomstrelaterad ersättning. Utredningen ska bland annat belysa vad

---

¹ I denna rapport benämns EU/EES-medlemsländer och Schweiz fortsättningsvis för EU-länder.

² Tilläggsdirektiv till ToR-utredningen. Utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet (S 2014:17). Dir. 2015:133.

³ Kommittédirektiv – Svensk social trygghet i en internationell värld. Dir. 2014:109.

medlemskapet innebär för den enskilde ur ett unionsrättsligt perspektiv. I både den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande⁴ och i IAF:s remissvar ifrågasattes det rimliga i att en person kan vara oförsäkrad i arbetslandet och ändå få tillgång till inkomstbortfallsförsäkringen (se avsnitt 3.5). IAF föreslog i remissvaret att den svenska lagstiftningen bör ändras så att det inte ska vara möjligt, samt för att säkerställa att de svenska reglerna om medlemsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen kan samordnas med EU-rätten.⁵

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen föreslog i ett delbetänkande att kortare glapp i den försäkrade perioden skulle kunna åtgärdas genom att en läkningsregel införs i den svenska arbetslöshetsförsäkringen. I korthet innebär förslaget att de sökande som ansökte om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa efter återkomsten till Sverige skulle beviljas retroaktivt inträde från den första dagen i den månad som föregick ansökningsmånaden.⁶ IAF tillstyrkte i sitt remissvar den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag.⁷

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppdraget är att kartlägga orsaken till att personer som under ramtiden har arbetat i annat EU-land har fått ersättning med grundbeloppet.

Kartläggningen utgår från följande frågeställningar:

1. Ansöker de sökande om medlemskap hos svensk arbetslöshetskassa för sent efter arbetet i annat EU-land? Eller ansöker de sökande aldrig om medlemskap?
2. Har den sökande haft perioder med oförsäkrad tid inom ramtiden i Sverige eller i annat EU-land? Har det varit före eller efter arbetet i det andra landet?
3. Vilka övriga orsaker finns det till att de sökande fått grundbeloppet?
4. Har de sökande stått kvar i svensk försäkring under tiden som de har arbetat i annat EU-land?
5. Vilken information lämnar arbetslöshetskassan till de sökande som uppger att de ska arbeta i annat EU-land? Vilken information lämnas till de som har arbetat i annat EU-land och därefter ska ansöka om ersättning i Sverige?

1.4 Avgränsning

Uppdraget är avgränsat till att kartlägga orsaker till att de sökande har fått grundbeloppet efter arbete i annat EU-land. Uppdraget omfattar därför inte de sökande som har fått inkomstrelaterad ersättning.

---

⁴ SOU 2011:174 – I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden. Delbetänkande av Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, Stockholm 2011.

⁵ Remissvar avseende SOU 2011:174 I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden. Dnr. 2012/74 M1.

⁶ SOU 2011:74, sid 88.

⁷ Remissvar, Dnr. 2012/74 M1.

1.5 Metod, urval och genomförande

Kartläggningen har genomförts på arbetslöshetskassornas kontor. Vid varje besök har IAF kartlagt respektive arbetslöshetskassas handläggning i arbetslöshetskassornas ärendehanteringssystem ÅGA och intervjuat handläggare som arbetar med att handlägga EU/EES-ärenden. Vid intervjun ställdes två öppna frågor om vilken information som arbetslöshetskassorna lämnar till de sökande samt en specifik fråga om arbetslöshetskassornas tillämpning, se bilaga 5.

För ärendekartläggningen har IAF tagit fram en kartläggningsmall som svarar mot kartläggningens syfte och frågeställningar, se bilaga 6. Kartläggningsmallen har kvalitetssäkrats i en pilotstudie. De ärenden som ingick i pilotstudien ingick även i urvalet för kartläggningen.

Flera arbetslöshetskassor hade endast ett fåtal ärenden som ingick i kartläggningens urval så i stället för att besöka dessa arbetslöshetskassor begärde IAF att de skulle skicka handlingarna i dessa ärenden till IAF. Intervjuerna med dessa arbetslöshetskassor gjordes per telefon. Det var intervjuerna med Fastighetsanställdas, Finans- och försäkringsbranschens, IF Metalls, Ledarnas, Livsmedelsarbetarnas, Lärarnas och ST:s arbetslöshetskassor.

1.5.1 Målpopulation

Målpopulationen består av ärenden där den sökande har arbetat i ett annat EU-land innan arbetslösheten och som beviljats ersättning med grundbeloppet i Sverige under 2014.

Totala antalet aktuella ärenden var 607, varav 419 ärenden tillhörde Alfakassan och resterande 188 ärenden tillhörde övriga kassor.

1.5.2 Urval och bortfall

Utgångspunkten vid urvalsförfarandet har varit att de personer som inte sökt inträde i en arbetslöshetskassa är överrepresenterade hos Alfakassan.

Populationen har därför delats upp i två populationer, ärenden från Alfakassan (1) och ärenden från övriga arbetslöshetskassor (2).

1. IAF ansåg att det är viktigt att ta hänsyn till vilket land som personen har arbetat i. Populationen har därför delats in i 3 strata⁸, (Norge, Danmark och övriga länder). Därefter har ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (OSU) med proportionell allokering gjorts, vilket innebär att inom varje stratum har ett OSU dragits där urvalsstorleken är proportionell mot antal ärenden i respektive stratum.
2. För att få en så komplett bild som möjligt valde IAF att granska alla ärenden som tillhörde övriga arbetslöshetskassor.

---

⁸ Homogena grupper som ej överlappar varandra.

Totalt gjordes ett urval av 393 ärenden, varav 13 ärenden klassades som överteckning⁹ vid granskningen. Det innebär att 380 ärenden har sammanställts och resultatet har sedan viktats upp till 590 ärenden. Läs mer om urvalet i bilaga 1.

1.6 Begrepp som används i denna rapport

Försäkrad period: Period som en arbetssökande omfattas av arbetslöshetsförsäkringen eller motsvarande försäkringar i ett annat EU-land.

Glapp/avbrott i försäkrad period: Händelse som bryter den sammanhängande försäkrade perioden, till exempel att den sökande är ledig utan lön eller arbetar utan att omfattas av arbetslöshetsförsäkringen eller motsvarande försäkring i annat medlemsland.

Grundbeloppet: Den som uppfyller arbetsvillkoret men inte har varit medlem i en arbetslöshetskassa i 12 månader kan få ersättning med det så kallade grundbeloppet. Grundbeloppet uppgår till högst 365 kronor per dag.

Gränsarbetare: En person som arbetar i ett land men bor i ett annat land och återvänder minst en gång i veckan till bosättningslandet.

Inkomstrelaterad ersättning: Den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa i 12 månader och uppfyller arbetsvillkoret inom medlemstiden, kan få inkomstrelaterad ersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen uppgår till 80 procent av den tidigare inkomsten, dock högst 910 kronor per dag.

Läkning av försäkrad period: Förfaringsätt som innebär att arbetslöshetskassan bortser från glapp/avbrott i en försäkrad period och som får till följd att den försäkrade perioden kan anses vara sammanhängande.

Läkningsregel: En angiven bortre tidsgräns för en sökande att ansöka om medlemskap i en arbetslöshetskassa.

Oäkta gränsarbetare: En person som arbetar i ett land men bor i ett annat land och återvänder mindre än en gång i veckan till bosättningslandet.

Sammanhängande försäkrad period: Att en försäkrad period är obruten och således saknar glapp av andra aktiviteter som har utförts då en sökande inte omfattas av arbetslöshetsförsäkringen eller andra motsvarande försäkringar i andra medlemsländer.

---

⁹ Övertäckningen tillhörde inte målpopulationen. Dessa har viktats upp till 17 ärenden.

2 Större andel grundbelopp bland dem som har arbetat i ett annat EU-land

I detta kapitel redovisar IAF statistik för sökande som fick grundbelopp respektive inkomstrelaterad ersättning uppdelat på ålder, kön och arbetsland. Resultaten är uppdelade för personer som haft en anställning i ett annat EU-land under ramtiden och samtliga personer som fått en ersättningsperiod beviljad under 2014.

Statistiken som presenteras i detta kapitel är hämtad ur IAF:s databas ASTAT och omfattar samtliga ersättningstagare som har fått en ersättningsperiod beviljad under 2014.

2.1.1 Fördelning av ersättning uppdelat på ålder för personer som haft anställning i annat EU-land

Tabell 1 visar att skillnaden mellan andel sökande som fick grundbelopp respektive inkomstrelaterad ersättning ökade med åldern. Lägst andel som fick grundbelopp var de sökande som var 55 år och äldre där 15 procent fick grundbelopp vilket kan jämföras med 46 procent för sökande som var 24 år och yngre.

Tabell 1: Andel (%) som fick grundbelopp eller inkomstrelaterade ersättning och hade anställning i annat EU-land under ramtiden samt fick en ersättningsperiod beviljad under 2014.

	Grundbelopp	Inkomstrelaterad ersättning	Totalt
24 år och yngre	46 %	55 %	100 %
25–34 år	40 %	60 %	100 %
35–54 år	24 %	76 %	100 %
55 år och äldre	15 %	85 %	100 %
Totalt	31 %	69 %	100 %

2.1.2 Fördelning av ersättning uppdelat på ålder för alla personer som beviljats en ersättningsperiod

I tabell 2 redovisas andelen sökande som fick grundbelopp respektive inkomstrelaterad ersättning uppdelat på ålderskategorier. Drygt 1 av 4 bland de sökande som var 24 år eller yngre fick grundbelopp.

Tabell 2: Andel (%) som fick grundbelopp eller inkomstrelaterade ersättning av alla som fick en ersättningsperiod beviljad under 2014.

	Grundbelopp	Inkomstrelaterad ersättning	Totalt
24 år och yngre	27 %	72 %	100 %
25–34 år	17 %	83 %	100 %
35–54 år	7 %	93 %	100 %
55 år och äldre	4 %	96 %	100 %
Totalt	11 %	89 %	100 %

Av tabell 1 och 2 framgår att andelen sökande som fick grundbeloppet efter arbete i annat EU-land var högre i alla ålderskategorier än för samtliga sökande totalt som beviljades en ersättningsperiod.

2.1.3 Fördelning av ersättning uppdelat på ålder och kön för personer som arbetat i ett annat EU-land

Tabell 3 visar att skillnaden mellan andel sökande som fick grundbelopp respektive inkomstrelaterad ersättning ökade med åldern. Störst skillnad mellan män och kvinnor återfinns bland sökande som var 55 år och äldre. Sjuttionio procent av de manliga sökande i denna kategori fick grundbelopp, vilket kan jämföras med de kvinnliga sökande där andelen var 9 procent.

Tabell 3: Andel (%) som fick grundbelopp eller inkomstrelaterade ersättning och arbetat i annat EU-land under ramtiden samt fick en ersättningsperiod beviljad under 2014, köns- och åldersuppdelat.

	Män		Kvinnor	
	Grundbelopp	Inkomstrelaterad	Grundbelopp	Inkomstrelaterad
24 år och yngre	44 %	56 %	48 %	52 %
25–34 år	39 %	61 %	41 %	59 %
35–54 år	25 %	75 %	24 %	76 %
55 år och äldre	17 %	83 %	9 %	91 %
Totalt	30 %	70 %	33 %	67 %

2.1.4 Fördelning av ersättning uppdelat på ålder och kön för alla personer med beviljad ersättningsperiod

Inga stora skillnader mellan könen finns för andelen som fått grundbelopp av det totala antalet sökande som fick en ersättningsperiod beviljad under 2014, tabell 4. Andelen sökande med grundbelopp sjunker med åldern och var för åldersgruppen 55 år och äldre 3 procent (kvinnor) respektive 4 procent (män).

Tabell 4: Andel (%) som fick grundbelopp eller inkomstrelaterade ersättning av alla som fick en ersättningsperiod beviljad under 2014, köns- och åldersuppdelat.

	Män		Kvinnor	
	Grundbelopp	Inkomstrelaterad	Grundbelopp	Inkomstrelaterad
24 år och yngre	27 %	73 %	27 %	73 %
25–34 år	17 %	83 %	16 %	84 %
35–54 år	8 %	92 %	6 %	94 %
55 år och äldre	4 %	96 %	3 %	97 %
Totalt	12 %	88 %	11 %	90 %

Överlag är skillnaderna mellan könen små för både sökande som har arbetat i ett annat EU-land och samtliga som beviljades en ersättningsperiod under 2014.

2.1.5 Fördelning av ersättning uppdelad på land och kön för personer som har arbetat i annat EU-land

Tabell 5 visar andelen sökande som fick grundbelopp respektive inkomstrelaterad ersättning redovisat för det land som den sökande arbetat i. En högre andel av kvinnorna som arbetat i Danmark har fått inkomstrelaterad ersättning jämfört med övriga länder.

Tabell 5. Andel (%) som fick grundbelopp eller inkomstrelaterade ersättning och arbetat i annat EU-land under ramtiden samt fick en ersättningsperiod beviljad under 2014, uppdelad på arbetsland, kön och ålder.

	Kvinnor		Män	
	Grundbelopp	Inkomstrelaterad	Grundbelopp	Inkomstrelaterad
Norge	40 %	60 %	29 %	72 %
Danmark	21 %	79 %	25 %	75 %
Finland*	39 %	61 %	26 %	74 %
Övriga	48 %	52 %	46 %	55 %
Totalt	33 %	67 %	30 %	70 %

* Totalt 23 kvinnor och 31 män

Totalt sett fick kvinnor i något högre utsträckning (3 procentenheter) grundbelopp jämfört med männen. Störst skillnad mellan könen återfinns bland dem som har arbetat i Norge.

3 Regler som gäller för sökande som har arbetat inom EU innan arbetslösheten

I detta kapitel redogör IAF för relevanta delar av det regelverk som är tillämpligt i ärenden där en sökande har arbetat i ett annat EU-land innan arbetslöshetens inträde.

3.1 Reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen

När en person söker ersättning i Sverige efter att ha arbetat i annat EU-land prövas rätten till ersättning enligt svensk lagstiftning. För att vara berättigad till ersättning i Sverige efter att ha arbetat i annat EU-land ska en person uppfylla villkoren i den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Ett villkor för att få inkomstrelaterad ersättning är att sökanden har varit medlem i en arbetslöshetskassa under 12 månader och uppfyllt arbetsvillkoret under medlemstiden. När en sökande ansöker om inträde i en arbetslöshetskassa beviljas inträdet från den första dagen i ansökningsmånaden.¹⁰

3.1.1 Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas till den som uppfyller arbetsvillkoret men inte är medlem i en arbetslöshetskassa, eller är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller villkoren för rätt till inkomstrelaterad ersättning. Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst 12 sammanhängande månader och har uppfyllt arbetsvillkoret under medlemstiden.¹¹

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som inte är baserat på tidigare förvärvsinkomster, ett så kallat grundbelopp. Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster, så kallad inkomstrelaterad ersättning.¹²

3.1.2 Ramtid och arbetsvillkor

När arbetslöshetskassorna bedömer rätten till arbetslöshetsersättning och räknar ut storleken på ersättningen utgår de från en ramtid på 12 månader. Ramtiden avser de 12 månaderna närmast före den månad när den sökande anmälde sig som arbetslös på Arbetsförmedlingen.¹³ Ramtiden kan dock förlängas om det ingår tid i den som enligt reglerna kan hoppas över, så kallad överhoppningsbar

---

¹⁰ 34 § lag (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).

¹¹ 4–7 §§ lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkringen (ALF).

¹² 24–25 §§ ALF.

¹³ 15 a § ALF.

tid.¹⁴ För att de sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning måste de ha arbetat i en viss omfattning under ramtiden. För att uppfylla arbetsvillkoret¹⁵ krävs det att den sökande har förvärvsarbetat 80 timmar per månad under minst sex kalendermånader, eller förvärvsarbetat 50 timmar per månad under en sammanhängande sexmånadersperiod och där det totala antalet arbetade timmar är minst 480.

3.1.3 Normalarbetstid

Arbetslöshetskassan ska fastställa en normalarbetstid för den som har rätt till arbetslöshetsersättning. Normalarbetstiden är den genomsnittliga arbetstiden under ramtiden och är normalt den genomsnittliga arbetstiden per vecka. I princip ska arbetslöshetskassan räkna med all tid som den sökande har förvärvsarbetat under ramtiden, förutsatt att arbetet kan tillgodoräknas enligt reglerna för arbetslöshetsförsäkringen. Som förvärvsarbete räknas även tid då den sökande har fått sjuklön från arbetsgivaren, socialförsäkringsförmåner från Försäkringskassan¹⁶ eller ett avgångsvederlag eller ett ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön.¹⁷ Även semester och ledighet med lön räknas hit.

3.2 Samordningen av medlemsländernas sociala trygghetssystem

För att underlätta personers rörlighet mellan länderna inom EU har medlemsländerna samordnat sina nationella sociala trygghetssystem. Samordningen sker med stöd i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Även EES-länderna och Schweiz tillämpar förordningen.

Förordningens olika artiklar bygger på ett antal principer som kommer till uttryck i artiklarna 4–7 i förordning (EG) nr 883/2004:

- principen om likabehandling av de personer som förordningen omfattar, som innebär att alla har samma rättigheter och skyldigheter enligt en medlemsstats lagstiftning som medlemsstatens egna medborgare
- kvalifikationsperioder för rätt till ersättning mellan olika länder kan sammanläggas
- rätt att få en kontantförmån i ett annat medlemsland
- en ny princip om att behandla vissa omständigheter eller händelser som har inträffat i en annan medlemsstat som om de skulle ha inträffat i den medlemsstat vars lagstiftning är tillämplig.

---

¹⁴ 16–17 §§ ALF.

¹⁵ 12–14 §§ ALF.

¹⁶ 23 a–b §§ ALF.

¹⁷ 13–13 a §§ ALF.

Förordningens bestämmelser säkerställer att personer som utövar sin rätt till fri rörlighet och flyttar mellan medlemsländer eller bor i ett land men arbetar i ett annat får ett skydd vid arbetslöshet. I artikel 11 i förordningen finns en lagvalsbestämmelse som styr vilket lands nationella lagstiftning en person ska omfattas av när arbete utförs eller har utförts i ett EU-land. Medlemsländerna kan alltså inte själva bestämma när eller i vilken utsträckning deras nationella lagstiftning är tillämplig.¹⁸

Syftet med lagvalsbestämmelsen är dels att förhindra att personer som utövar sin rätt till fri rörlighet inom unionen hamnar i en situation där de saknar försäkringsskydd¹⁹, dels att förhindra att flera medlemsländers sociala trygghetssystem tillämpas samtidigt. Försäkringskassan är den institution i Sverige som är behörig att fatta beslut om lagval förutom beslut om bosättning som arbetslöshetskassorna fattar med stöd av artikel 11. 3 c i förordningen. En person som enligt lagvalsbestämmelsen ska omfattas av svensk lagstiftning hänvisas därmed till den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

3.3 Grundläggande förutsättningar för sammanläggning

För att kunna få arbetslöshetsersättning måste en sökande omfattas av försäkringssystemet i det medlemsland där han eller hon ansöker om ersättning. I regel krävs att den sökande senast har arbetat i det land han eller hon ansöker om ersättning.

3.3.1 Sammanläggningsprincipen ger personer som arbetat i annat medlemsland social trygghet

Den så kallade sammanläggningsprincipen innebär att en person som söker ersättning i ett EU-land, men inte har arbetat där i tillräcklig omfattning för att uppfylla villkoren för arbetslöshetsersättning, kan tillgodogöra sig arbete som han eller hon har utfört i ett eller flera medlemsländer.²⁰ Försäkrade perioder, anställningsperioder och perioder av arbete i eget företag i ett medlemsland kan sammanläggas för att uppfylla villkoren för arbetslöshetsersättning i ett annat medlemsland.

3.3.2 Arbetskrav för att få sammanlägga perioder

För att en sammanläggning ska kunna genomföras krävs att den sökande har utfört det senaste arbetet i samma land som han eller hon söker ersättning.²¹ Syftet med detta är att det medlemsland där den sökande arbetade eller var försäkrad i innan arbetslösheten ska finansiera den sökandes väg tillbaka till arbete. Bedömningen sker enligt nationella regler. De sökande som

---

¹⁸ Se mål C-302/84 Ten Holder.

¹⁹ Se mål C-276/81 Kuijpers.

²⁰ Artikel 61 i förordning (EG) nr 883/2004.

²¹ Artikel 61.2 i förordning (EG) nr 883/2004.

arbetslöshetskassan bedömt är gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare är dock undantagna från detta arbetskrav (se avsnitt 3.4.1).

Vissa omständigheter eller händelser som inträffat i ett medlemsland ska behandlas som om de hade inträffat i det medlemsland vilket lagstiftning ska tillämpas.²² För en person som söker arbetslöshetsersättning i Sverige innebär det att omständigheter som har inträffat i ett annat medlemsland ska bedömas enligt det svenska regelverket för arbetslöshetsförsäkringen.

3.3.3 Sammanläggning för att uppfylla arbets- och medlemsvillkor

För att det arbete som en sökande har utfört i ett annat medlemsland ska kunna tillgodoräknas vid bedömning enligt den svenska inkomstbortfallsförsäkringen krävs att arbetet är klassificerat som försäkrat arbete i det medlemsland där det har utförts. I den svenska arbetslöshetsförsäkringen krävs för inkomstrelaterad ersättning att den sökande uppfyller medlemsvillkoret, det vill säga har en sammanhängande försäkrad period på minst 12 månader, uppfyller grundvillkoren²³ och uppfyller arbetsvillkoret²⁴ under medlemstiden.

En sökande som inte är medlem i en svensk arbetslöshetskassa eller inte uppfyller medlemsvillkoret kan endast beviljas ersättning med grundbeloppet.

3.4 Inträde i svensk arbetslöshetskassa när en sökande inte uppfyller eller är undantagen från arbetskravet

Ett inträde i en svensk arbetslöshetskassa kan inte beviljas med stöd av 34 § LAK om en sökande har utfört det senaste arbetet i ett annat land inom EU-området. Arbetslöshetskassan prövar då om sökanden kan beviljas inträde som en helt arbetslös och ersättningsberättigad gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare.²⁵ Om sökanden inte bedöms som en gränsarbetare eller en oäkta gränsarbetare men har utfört det senaste arbetet i ett nordiskt land kan arbetslöshetskassan bedöma om inträde kan beviljas med stöd av den nordiska konventionens²⁶ femårsregel. Femårsregeln²⁷ utgör ett undantag från arbetskravet i förordningen och innebär att personer som har omfattats av den svenska arbetslöshetsförsäkringen och därefter har bott och arbetat i ett annat nordiskt land kan återinträda i den svenska arbetslöshetsförsäkringen om de återvänder till Sverige inom fem år. Ansökan om inträde i en svensk arbetslöshetskassa ska ske inom åtta veckor från återkomsten till Sverige för att sökande ska kunna undvika glapp i den försäkrade perioden.²⁸

---

²² Artikel 5 b i förordning (EG) nr 883/2004.

²³ 9 § ALF.

²⁴ 12–14 §§ ALF.

²⁵ IAFFS 2015:1 om övergång mellan stater.

²⁶ Lag (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet.

²⁷ Nordisk konvention om social trygghet, kapitel 3, artikel 10.

²⁸ Administrativt avtal om nordisk konvention om social trygghet, artikel 8.

3.4.1 Gränsarbetare och oäkta gränsarbete är undantagna från arbetskravet

Helt arbetslösa gränsarbetare och oäkta gränsarbetare som har bott i ett medlemsland och arbetat i ett annat medlemsland innan arbetslösheten omfattas av svensk lagstiftning trots att det senast arbetet inte är utfört i Sverige.²⁹ Syftet med detta är att en sökande som har arbetat i ett annat medlemsland än där han eller hon varit bosatt ska ha möjlighet att söka nytt arbete i sitt bosättningsland och omfattas av arbetslöshetsförsäkringen där. Arbetslöshetsersättning ska alltså betalas ut av bosättningslandet³⁰.

En helt arbetslös gränsarbetare ska ansöka om ersättning från bosättningslandet medan en oäkta gränsarbetare, som är helt arbetslös, kan välja att antingen ansöka om ersättning från det senaste arbetslandet eller från bosättningslandet. Det är de svenska arbetslöshetskassorna som bedömer om sökanden är gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare efter att den sökande har fyllt i blanketten ”Underlag för fastställande av bosättningsstat”. Om arbetslöshetskassorna beviljar en person inträde och ersättning som en helt arbetslös gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare med stöd av förordningen³¹ så omfattas personen av svensk lagstiftning.³²

En förutsättning för att ett en gränsarbetare eller en oäkta gränsarbetare ska få inkomstrelaterad ersättning är att sökanden är medlem i en svensk arbetslöshetskassa. För att sökanden ska beviljas inträde och medlemskap i en arbetslöshetskassa måste sökanden även uppfylla villkoren i arbetslöshetskassans stadgar.³³ En del arbetslöshetskassors stadgar anger att verksamhetsområdet som arbetslöshetskassan försäkrar ska utgöras av arbete i Sverige. Eftersom gränsarbetare och oäkta gränsarbetare inte har arbetat i Sverige innan arbetslösheten kan de inte beviljas inträde i en arbetslöshetskassa med stöd av 34 § LAK.

En ersättningsberättigad gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare ska dock vara garanterad ett inträde i en svensk arbetslöshetskassa genom 2 § IAF:s föreskrift³⁴ om övergång mellan stater. Föreskriften ska tydliggöra att ersättningsberättigade gränsarbetare och oäkta gränsarbetare ska ha rätt till inträde i en svensk arbetslöshetskassa efter arbete i annat land i EU-land för att kunna få inkomstrelaterad ersättning. Föreskriften har dock tillämpats så att en helt arbetslös gränsarbetare eller oäkta gränsarbetare har nekats inträde i en svensk arbetslöshetskassa om personen ifråga inte har ersättningsrätt. Det kan till exempel handla om att han eller hon har fått ett avgångsvederlag, börjar studera

---

²⁹ Artikel 65.2 i förordning (EG) nr 883/2004 samt 2 § IAFFS 2015:1.

³⁰ Artikel 65.5 a i förordning (EG) 883/2004.

³¹ Artikel 65 i förordning (EG) nr 882/2004.

³² Artikel 11. 3 c i förordning (EG) nr 883/2004.

³³ 34 § LAK.

³⁴ IAFFS 2015:1.

direkt efter arbetet, tar semester, blir sjukskriven eller föräldraledig eller återigen blir inskriven i Jobb- och utvecklingsgarantin eller i Jobbgarantin för ungdomar. Dessa personer får därför inte inträde i en svensk arbetslöshetskassa och går miste om inkomstrelaterad ersättning.

Kammarrätten i Sundsvall har i en dom konstaterat att IAF:s föreskrift³⁵ går utöver bestämmelserna i 34 § LAK. Enligt kammarrätten går det inte att avslå en ansökan om medlemskap på den grunden att sökanden inte är ersättningsberättigad.³⁶ IAF påbörjade en utredning av föreskriften under hösten 2015 som beräknas vara klar under våren 2016.

3.4.2 En sökande som flyttar till Sverige uppfyller i regel inte arbetskravet

Den sökande som flyttar till Sverige och som innan arbetslösheten arbetade i ett annat EU-land kan inte beviljas inträde i en svensk arbetslöshetskassa eftersom han eller hon inte uppfyller arbetskravet för inträde i en svensk arbetslöshetskassa.³⁷

3.5 Medlemskap i svensk arbetslöshetskassa under tid med arbete i annat EU-land

En person som arbetar i ett annat EU-land kan endast omfattas av ett lands lagstiftning åt gången, det framgår av lagvalsbestämmelserna i förordningen (EG) nr 883/2004.³⁸ Det innebär att försäkringstillhörigheten med ett land bryts så fort personen börjar arbeta i ett annat EU-land.

I en dom³⁹ från 2008 behandlade Regeringsrätten⁴⁰ frågan om bibehållet medlemskap i svensk arbetslöshetskassa under tid med arbete i ett annat land. Regeringsrätten uttalade att frågan om medlemskap i arbetslöshetskassorna är självständigt reglerad i förhållande till frågan om försäkringsskydd. Regeringsrätten menade att som reglerna är konstruerade finns det inget hinder för den enskilde att vara medlem i en arbetslöshetskassa, även om medlemskapet av någon anledning inte skulle medföra rätt till försäkringsskydd. Regeringsrätten konstaterade även att frågan om medlemskap är en associationsrättslig fråga som inte omfattas av reglerna i EU-förordningen. Regeringsrätten fann att personen i fråga hade upprätthållit sitt medlemskap i arbetslöshetskassan under den tid då hon arbetade i Spanien, eftersom hon hade fortsatt att betala medlemsavgiften och eftersom det inte fanns något beslut om att medlemskapet hade upphört.

---

³⁵ IAFFS 2015:1.

³⁶ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 26 maj 2015 i mål nr 1484-14.

³⁷ 34 § LAK.

³⁸ Artikel 11 i förordning 883/2004.

³⁹ RÅ 2008 ref. 90, mål nr 494-08.

⁴⁰ Numera Högsta förvaltningsdomstolen.

Kammarrätterna i Stockholm och Göteborg har därefter i en rad avgöranden konstaterat att bibehållet medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa under tid med oförsäkrat arbete i Danmark ger rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.⁴¹

Det finns inget som hindrar en person från att upprätthålla sitt medlemskap i en arbetslöshetskassa under tid med arbete i annat EU-land. Personen omfattas dock inte av svensk arbetslöshetsförsäkring under perioden som han eller hon arbetar i annat EU-land.

3.6 Sammanhängande försäkringsperiod

Om det uppstår ett glapp i en sökandes försäkringsperiod riskerar han eller hon att gå miste om inkomstrelaterad ersättning och istället få ersättning enligt grundförsäkringen. För att en sökande ska uppfylla medlemsvillkoret och få tillgång till inkomstbortfallsförsäkringen i Sverige krävs att personen har varit försäkrad under en sammanhängande tolv månadersperiod. När en person som har arbetat i ett annat EU-land lämnar arbetslandets arbetslöshetsförsäkring i slutet av en månad och ansöker om inträde i en svensk arbetslöshetskassa i början av efterföljande månad, kan det uppstå ett glapp i sökandens försäkrade period. En sökande som återvänder till Sverige efter arbete i ett annat EU-land bör därför ansöka om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa omedelbart i samband med återkomsten till Sverige för att undvika ett glapp i den försäkrade perioden.

3.6.1 Läkning av kortare glapp i försäkringsperioden

Ett glapp i en försäkrad period kan uppstå genom att en sökande lämnar arbetslandets försäkring i mitten av en månad och ansöker om inträde i en svensk arbetslöshetskassa följande månad. Den sökande får då inträde från den första dagen i ansökningsmånaden vilket innebär att sökanden får ett glapp i sin försäkrade period och riskerar att gå miste om inkomstrelaterad ersättning. Enligt rättspraxis kan kortare glapp i en försäkringsperiod *läkas*, vilket innebär att försäkringsperioden anses vara sammanhängande och att sökanden kan beviljas ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

Denna praxis följer av en dom från Kammarrätten i Stockholm där man ansåg att ett kortare glapp i en försäkrad period ska kunna godkännas under förutsättning att den sökanden har gjort vad han eller hon kunnat för att få en sammanhängande försäkrad period. Domen handlar om en person som påbörjade ett arbete i Danmark den 1 juli 2007 och beviljades medlemskap i en dansk arbetslöshetskassa från och med den 4 juli 2007. Personen stod kvar som medlem i en svensk arbetslöshetskassa under juli månad. Med hänsyn till den korta oförsäkrade tiden och övriga omständigheter i målet samt att personen hade

---

⁴¹ Kammarrätten i Stockholm domar den 29 januari 2009 i mål nr 5115-07, den 13 februari 2009 i mål nr 6612-07 samt den 16 mars 2009 i mål nr 450-07. Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 november 2009 i mål nr 5671-08.

följt IAF:s dåvarande rekommendationer, ansåg kammarrätten att han hade gjort vad som kunde krävas för att säkerställa en sammanhängande försäkrad period. Personen hade därmed rätt till inkomstbortfallsförsäkringen eftersom medlemsvillkoret var uppfyllt.⁴²

3.6.2 *Den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag till läkningsregel*

I den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande⁴³ identifierades kortare glapp i den försäkrade perioden som ett gränshinder. I delbetänkandet lämnades även ett förslag till reglering i LAK som innebär att en sökande beviljas inträde retroaktivt från den månad som föregår ansökan om inträde i en arbetslöshetskassa. IAF tillstyrkte förslaget i sitt remissvar.

3.7 **En gränsarbetares rätt till medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa vid 64 års ålder**

En person som har fyllt 64 år har inte rätt att bli medlem i en svensk arbetslöshetskassa.⁴⁴ En person som är arbetslös har rätt till dagpenning fram till månadsskiftet före den månad han eller hon fyller 65 år.⁴⁵

I en dom från 2014 behandlade Kammarrätten i Stockholm frågan om en gränsarbetare kunde nekas inträde i en svensk arbetslöshetskassa på grund av att han eller hon vid ansökningstillfället hade fyllt 64 år.⁴⁶

Kammarrättsdomen handlar om en sökande som arbetade i Danmark och var bosatt i Sverige. I maj 2013 blev hon arbetslös. För att få ersättning enligt den svenska inkomstbortfallsförsäkringen begärde den sökande inför kommande arbetslöshet utträde ur den danska arbetslöshetskassan och ansökte om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa. Kassan avslög hennes begäran då hon vid ansökningstillfället hade fyllt 64 år. Vid omprövning vidhöll arbetslöshetskassan sitt beslut. Den sökande överklagade till förvaltningsrätten som fann att den sökande genom att utnyttja sin rätt till fri rörlighet hamnar i ett sämre läge än en person som väljer att bo och arbeta i Sverige. Åldersgränsen i 34 § LAK får inte utgöra hinder för att bevilja den sökande medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa.

Kammarrätten konstaterar att den sökande hade använt sig av sin rätt till fri rörlighet genom att förvärvsarbeta i en annan medlemsstat. Hon hade enligt 34 § LAK vägrats medlemskap i en arbetslöshetskassa på den grunden att hon hade fyllt 64 år. En sådan bestämmelse kan, enligt kammarrätten, hindra eller avskräcka en arbetstagare från att lämna landet för att arbeta i en annan

---

⁴² Kammarrätten i Stockholms dom den 30 september 2009 i mål nr 859-09.

⁴³ SOU 2011:74.

⁴⁴ 34 § LAK.

⁴⁵ 22 § ALF.

⁴⁶ Kammarrätten i Stockholms dom den 17 december 2014 i mål nr 4799-14.

medlemsstat. Kammarrätten instämmer därför i förvaltningsrättens bedömning att bestämmelsen utgör ett hinder för den fria rörligheten inom EU och därmed står i strid med gemenskapsrätten. Det går därmed inte att neka gränsarbetaren medlemskap i en arbetslöshetskassa på den grunden att hon har fyllt 64 år.

3.8 Frivillig försäkring i Danmark och Finland

I Finland och Danmark är medlemskap i en arbetslöshetskassa frivilligt. I Finland finns det en allmän försäkring, grunddagpenning som betalas ut av Folkepensionsanstalten. De finska arbetslöshetskassorna betalar ut inkomstrelaterade förmåner till sina medlemmar. I Danmark måste sökanden vara medlem i en dansk arbetslöshetskassa för att få arbetslöshetsersättning i form av dagpeng eftersom det inte finns någon allmän försäkring i Danmark.

4 Kartläggning

Av statistiken i kapitel 2 framgår att de sökande som har arbetat i ett annat EU-land innan arbetslöshetens inträde i högre grad får ersättning med grundbeloppet. I detta kapitel redovisar IAF resultatet av kartläggningen av orsakerna till att de sökande fick ersättning med grundbeloppet. I kartläggningen har IAF intervjuat handläggare på arbetslöshetskassorna och granskat uppgifter i enskilda ärenden. Dispositionen följer i stora delar ordningen för uppdragets frågeställningar.

Kartläggningen avser 607 ärenden där den sökande har arbetat i ett annat EU-land innan arbetslösheten och fått ersättning med grundbeloppet i Sverige under 2014.

Resultaten baseras på ett stratifierat urval där urvalet ska representera alla 607 ärenden, se bilaga 3. Urvalet består av 393 ärenden. Efter granskning av dessa ärenden ansågs 13 ärenden vara övertäckning vilket har medfört att 380 ärenden har analyserats och sedan viktats upp till 590 ärenden.

Antal och andelar som redovisas i detta avsnitt är skattningar för hela populationen (andel och antal av alla 590 ärenden), vilket innebär att IAF har tagit hänsyn till osäkerheten som följer av att göra ett urval istället för att kartlägga samtliga 607 ärenden.

4.1 Arbetslöshetskassornas information till de sökande vid arbete i annat EU-land

I samband med kartlägningsbesöken på arbetslöshetskassorna genomförde IAF en kortare intervju med kassans EU-handläggare, det vill säga handläggare som helt eller delvis handlägger ärenden där de sökande har arbetat i EU-land. I denna kartläggning intervjuade IAF handläggare på de 17 arbetslöshetskassor som hade ärenden som ingick i kartläggningen.

4.1.1 Information som lämnas till sökande som avser att söka ersättning i Sverige efter arbete i annat EU-land

Samtliga arbetslöshetskassor som IAF har intervjuat uppgav att de rutinmässigt informerar de sökande om vikten av ett sammanhängande medlemskap och konsekvenserna av ett glapp i den sökandes försäkrade tid. De allra flesta uppgav även att de informerade de sökande att de bör anmäla sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen första arbetslösa dagen och att de bör skicka in sin medlemskapsansökan till arbetslöshetskassan så fort som möjligt efter hemkomsten till Sverige. (Se bilaga 5 för en sammanställning av arbetslöshetskassornas intervjusvar.)

4.1.2 Information till sökande som har för avsikt att arbeta i annat EU-land

Samtliga arbetslöshetskassor uppgav att de informerade de sökande om att de kunde stå kvar som medlemmar under kortare arbetsperioder i annat EU-land. Tretton arbetslöshetskassor uppgav att de informerade de sökande om att de inte behöver vara dubbelt försäkrade när de arbetar i annat EU-land. Däremot uppgav

alla arbetslöshetskassor utom en att de informerade de sökande om att de bör kontrollera att de tillhör arbetslandets försäkringssystem. Fjorton arbetslöshetskassor uppgav även att de särskilt informerade de sökande om att arbetslöshetsförsäkringen är helt frivillig i Danmark och delvis frivillig i Finland.

4.2 Läkning av försäkrad period

De allra flesta arbetslöshetskassor tillämpar läkning av den försäkrade perioden. Endast två kassor uppger att de inte läker försäkrad tid över huvud taget.

Diagram 1. Maximalt antal dagar som respektive arbetslöshetskassa uppger att de har som rutin att godta när de läker försäkrade perioder.

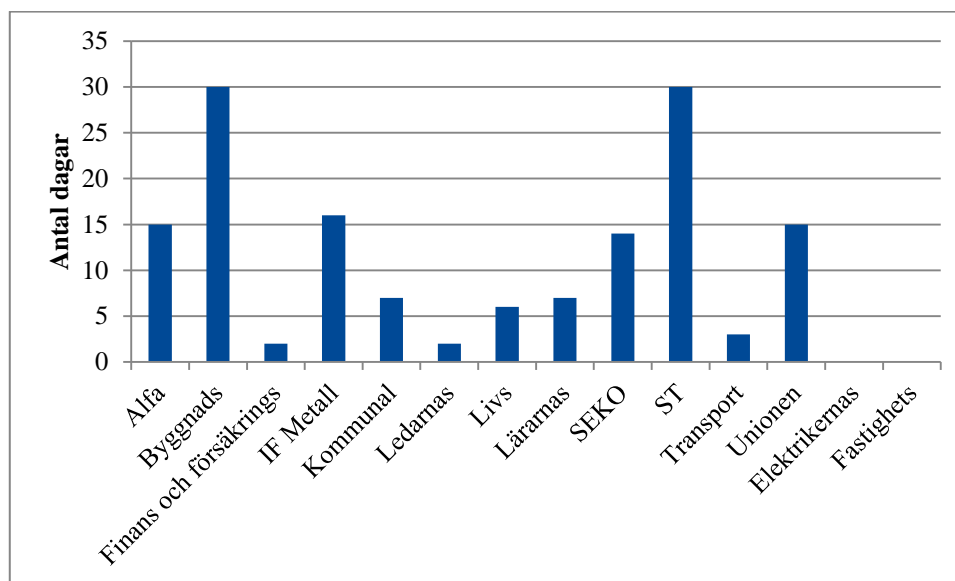

Diagram 1 visar antal dagar för de arbetslöshetskassor som har en angiven tidsgräns för läkning av glapp. Av diagrammet framgår att antalet dagar varierar från 0 till 30 dagar. Elektrikernas och Fastighetsanställdas arbetslöshetskassor har båda uppgett att de inte läker glapp i försäkrade perioder. Tre arbetslöshetskassor, Akademikernas erkända arbetslöshetskassa, Handelsanställdas och Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassor har uppgett att de inte har någon angiven tidsgräns för hur stora glapp i de försäkrade perioderna som de har som rutin att läka.

4.3 De flesta sökande omfattades inte av svensk arbetslöshetsförsäkring när de ansökte om arbetslöshetsersättning

För att en person som söker arbetslöshetsersättning ska kunna vara berättigad till inkomstrelaterad ersättning i den svenska arbetslöshetsförsäkringen krävs att den sökande har en sammanhängande försäkrad period om minst 12 månader och att det arbete som ligger till grund för ersättningen har utförts under tid som arbetet har varit försäkrat. I den svenska arbetslöshetsförsäkringen är arbetet försäkrat genom medlemskap i en arbetslöshetskassa. De flesta EU-länderna har en

obligatorisk arbetslöshetsförsäkring eller en motsvarande socialförsäkring som omfattar arbete.

IAF:s kartläggning visar att de flesta sökande som fick arbetslöshetsersättning med grundbeloppet efter arbete i annat EU-land inte var medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa före arbetet och att de inte gick med i en svensk arbetslöshetskassa när de återvände till Sverige och ansökte om arbetslöshetsersättning. Av de sökande var 81,9 procent inte medlemmar innan arbetet i det andra landet påbörjades och 84,1 procent var inte medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa när de ansökte om arbetslöshetsersättning.

Endast ett fåtal, 0,8 procent, kvarstod som medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa under tiden de arbetade i ett annat EU-land. 0,3 procent av de sökande hade fyllt 64 år vid sin ansökan om arbetslöshetsersättning.

I två av 380 granskade ärenden kunde IAF konstatera att de sökande hade fått grundbeloppet trots att de hade kvarstått som medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa⁴⁷ under hela perioden som de arbetade i Danmark.

4.4 Få sökande hade en sammanhängande period med försäkrat arbete

Endast en liten andel, 6,1 procent, av dem som fick grundbeloppet efter arbete i annat EU-land hade arbetat försäkrat under hela ramtiden. För övrigt hade 13,6 procent inte arbetat försäkrat över huvud taget under ramtiden och 80,3 procent hade arbetat försäkrat under delar av ramtiden. Det betyder att 94 procent av de sökande saknade en sammanhängande period med 12 månader försäkrat arbete före sin ansökan om arbetslöshetsersättning. De allra flesta sökande hade alltså en ramtid där det försäkrade arbetet föregicks, avbröts eller följdes av perioder med andra aktiviteter som inte kan ligga till grund för arbetslöshetsersättning.

4.5 De flesta sökande hade en oförsäkrad period efter arbete i annat EU-land

IAF:s kartläggning visar även att 78,2 procent av samtliga sökande hade en period med oförsäkrad tid efter arbetet. Det betyder att de flesta sökande hade en period efter sitt arbete då de inte omfattades av svensk arbetslöshetsförsäkring eller motsvarande försäkring i ett annat EU-land.

Flera arbetslöshetskassor tillämpar en praxis där de läker glapp i försäkrade perioder som är upp till 30 dagar. Alla arbetslöshetskassor läker inte glapp som är upp till 30 dagar, men de flesta har någon form av läkningsförfarande, se även avsnitt 4.2 om arbetslöshetskassornas hantering. Av de sökande som hade en period med oförsäkrad tid efter arbetet hade 78 procent en period som var 31 dagar eller längre och nära hälften hade en oförsäkrad period på mer än 90 dagar (se tabell 6).

---

⁴⁷ Det var Alfakassan.

Tabell 6. Andelen sökande som hade ett glapp i den försäkrade perioden som var kortare respektive längre än 31 dagar.

Antal dagar	Andel
1–30 dagar	22,0 %
31–60 dagar	17,6 %
61–90 dagar	14,1 %
Minst 90 dagar	46,3 %
Totalt	100 %

Sökande som har arbetat i ett nordiskt land innan arbetslösheten omfattas av den Nordiska konventionen. Det innebär att de har en möjlighet att upprätthålla en sammanhängande försäkrad period om 12 månader om de ansöker om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa inom 8 veckor räknat från ankomsten till Sverige (se även avsnitt 3.4). Av de sökande som hade en oförsäkrad period efter arbetet i annat EU-land hade 61,1 procent en oförsäkrad period som var längre än 8 veckor. 38,9 procent hade en oförsäkrad period som var 8 veckor eller kortare (se tabell 7).

Tabell 7. Andel sökande som hade ett glapp som var kortare respektive längre än 8 veckor.

Längden på glappet	Andel
8 v. eller mindre	38,9 %
Mer än 8 v.	61,1 %
Summa	100 %

De sökande som hade en oförsäkrad period efter arbetet hade i de flesta fallen oförsäkrad diversetid eller olika kombinationer av oförsäkrat arbete i Sverige, såsom diversetid och studier (se tabell 8).

Tabell 8: Andel av vad de sökande som har ett glapp i sin försäkrade period efter arbetet i annat EU-land har gjort under glappet.

Orsak till glapp	
Oförsäkrat arbete i Sverige	3,1 %
Oförsäkrad diversetid	65,1 %
Oförsäkrat sjuk eller föräldraledig i Sverige	1,3 %
Oförsäkrat sjuk eller föräldraledig i annat EU-land	0,2 %
Studier	3,7 %
Övrigt samt olika kombinationer av oförsäkrad tid	26,3 %
Summa	100 %

Av dem som hade ett glapp efter arbetet i annat EU-land var 90 procent inte medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa vid sin ansökan om arbetslöshetsersättning.

Av dem som saknade en sammanhängande försäkrad period om 12 månader hade den största andelen sökande en period med oförsäkrad tid efter arbetet i annat EU-land. Men det förekom även att de sökande hade oförsäkrade perioder före och mellan det försäkrade arbetet. De som hade en oförsäkrad period före var 21,5 procent och de som hade en oförsäkrad period mellan olika anställningar i annat EU-land var 17,6 procent. Av dem som hade en oförsäkrad period före arbetet var 85,8 procent inte medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa när de påbörjade arbetet i ett annat EU-land.

4.6 Andra orsaker till att de sökande fick grundbeloppet efter arbetet i annat EU-land

IAF:s kartläggning visar att andra orsaker till att de sökande fick grundbeloppet förekommer i mindre omfattning. Till exempel hade en mindre andel, 5,3 procent, arbetat oförsäkrat i annat EU-land under hela ramtiden, vilket naturligtvis innebar att dessa personer fick grundbeloppet. De allra flesta som fick grundbeloppet hade dock arbetat försäkrat i annat EU-land i olika omfattning. Drygt 6 procent (36 personer) hade försäkrat arbete under hela ramtiden, men i stort sett samtliga personer (35 av dessa 36 personer) hade inte gått med i en svensk arbetslöshetskassa vid sin ansökan om arbetslöshetsersättning.

5 Slutsatser

Syftet med IAF:s kartläggning är att ge en bild av orsakerna till att personer som innan arbetslösheten har arbetat i ett EU-land i högre grad får ersättning med grundbeloppet. I detta avslutande kapitel redovisar IAF slutsatserna från kartläggningen. Vidare problematiserar och analyserar IAF resultatet av kartläggningen samt de genomförda intervjuerna. IAF föreslår även att en läkningsregel bör införas i arbetslöshetsförsäkringen.

5.1 Slutsatser av kartläggningen

IAF konstaterar att de sökande som fick grundbeloppet efter arbete inom EU hade en svag anknytning till den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Det framgår av att de sökande i hög utsträckning inte var medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa innan de arbetade i annat EU-land, och att de i hög utsträckning inte ansökte om medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa när de återvände till Sverige. De flesta arbetssökande som fick grundbeloppet hade även glapp i sina försäkrade perioder. Den största andelen sökande hade ett glapp efter arbetet i annat EU-land. Det innebär att de sökande i flera avseenden inte uppfyllde kravet på en sammanhängande period om 12 månader med försäkrad tid.

5.2 Stor variation i tillämpningen mellan arbetslöshetskassorna innebär brister i likabehandlingen och förutsägbarheten för den sökande

IAF konstaterar att det finns stora skillnader mellan arbetslöshetskassornas hantering av ärenden där den sökande har ett glapp i sin försäkringsperiod. Längden på de glapp i den försäkrade perioden som arbetslöshetskassorna läker varierar stort. Variationen spänner från 0 till 30 dagar. Tre arbetslöshetskassor har uppgett att de inte har en på förhand fastställd gräns för hur stora glapp de läker. Två arbetslöshetskassor läker inte glapp i försäkrade perioder över huvud taget och handlar därför på ett sätt som avviker från gällande rättspraxis.

Skillnaderna främjar inte likabehandlingen i arbetslöshetsförsäkringen och gör tillämpningen av försäkringen oförutsägbar för den sökande vilket inte bidrar till rättssäkerheten. För den sökande har dessa skillnader en central betydelse eftersom det är en stor skillnad i storlek på ersättningen mellan en ersättning med grundbeloppet och inkomstrelaterad ersättning.

5.3 IAF ser ett behov av en läkningsregel i arbetslöshetsförsäkringen

Enbart sett till behovet av en enhetlig tillämpning bland arbetslöshetskassorna så finns det skäl att införa en regel för läkning av den försäkrade perioden i arbetslöshetsförsäkringen. Det betyder att en sökande som har ett kortare glapp kan uppnå en sammanhängande försäkrad period på 12 månader med stöd av en sådan läkningsregel. En sådan regel bör öka samordningen mellan den svenska arbetslöshetsförsäkringen och reglerna i förordningen.

I denna rapport konstaterar IAF att de sökande som har glapp i sina försäkrade perioder i de flesta fall har glapp efter arbetet i annat EU-land som är längre än 30 dagar eller 8 veckor. Om en läkningsregel skulle införas som innebär att glapp på upp till 30 dagar i den försäkrade perioden kan läkas, så hade 21,8 procent av de sökande, eller 104 personer, omfattats av en sådan regel. Motsvarande andel för en läkningsregel där glapp på upp till 8 veckor hade kunnat läkas är 38,9 procent eller 184 personer. Det förutsätter dock att det inte finns andra orsaker i respektive ärende som inneburit att de sökande hade beviljats ersättning med grundbeloppet. Det är oklart i vilken omfattning som sökande med kortare glapp hade fått sina försäkringsperioder läkta och därmed fått inkomstrelaterad ersättning eftersom de inte ingått i kartläggningen.

Den andel sökande som hade ett glapp i sin försäkrade period före arbetet i annat EU-land var jämförelsevis liten, 20,5 procent jämfört med 78,2 procent som hade ett glapp efter arbetet. En låg andel av de sökande som hade glapp före arbetet i ett annat EU-land var medlemmar i en svensk arbetslöshetskassa när de påbörjade arbetet i det andra EU-landet.

IAF föreslog i sitt remissvar på den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande att en skyddsreglering bör införas som täcker sådana glapp i den försäkrade perioden som inträffar när någon lämnar den svenska arbetslöshetsförsäkringen för att arbeta utomlands.

IAF konstaterar att den låga andelen sökande som hade glapp före arbetet i annat EU-land och som var medlemmar i en arbetslöshetskassa innan arbetet påbörjades, indikerar att få sökande skulle bli hjälpta av en sådan reglering.

5.3.1 Förslag till en läkningsregel i arbetslöshetsförsäkringen

IAF föreslår att en regel införs i arbetslöshetsförsäkringen som möjliggör att glapp i den försäkrade perioden ska kunna läkas. En sådan regeländring skulle innebära att arbetslöshetsförsäkringen bli mer förutsägbar för den sökande vilket bidrar till en ökad likabehandling.

I denna kartläggning har IAF endast kartlagt ärenden där de sökande har fått ersättning med grundbeloppet och har därför inte en fullständig bild av hur arbetslöshetskassorna tillämpar läkning. Däremot kan IAF konstatera att de flesta, 15 av de 17 tillfrågade arbetslöshetskassorna, redan tillämpar läkning av försäkrade perioder i någon form. De flesta arbetslöshetskassor uppgav under intervjuerna att de redan läker glapp på upp till 30 dagar i försäkrade perioder. Det skulle rimligtvis innebära en mindre ökning av antalet personer som skulle få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen vid införandet av en sådan regel.

Det finns redan en läkningsregel för de sökande som omfattas av reglerna i den nordiska konventionen. Den läkningsregeln innebär att den sökande ska ansöka om inträde i en svensk arbetslöshetskassa inom 8 veckor från återkomsten till Sverige för att undvika ett glapp i den försäkrade perioden (se avsnitt 3.4). Fördelen med att införa en läkningsregel om 8 veckor är att läkningstiden skulle vara densamma oberoende av om den sökande har arbetat inom Norden eller

annat EU-land innan arbetslösheten, vilket skulle bidra till att göra regelverket tydligare för de sökande och förbättra möjligheterna för en enhetlig tillämpning. Dock kan en sådan läkningsregel gynna sökande som har arbetat i ett EU-land i förhållande till en sökande som har arbetat i Sverige genom att de får 8 veckor på sig att söka medlemskap i en arbetslöshetskassa utan att riskera glapp i den försäkrade perioden.

IAF har i sitt remissvar på den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande tillstyrkt utredningens förslag om en reglering i LAK som innebär att en sökande kan beviljas retroaktivt inträde från den månad som föregår den månad som den sökande ansöker om inträde i en arbetslöshetskassa.

Vad gäller de alternativa läkningsregler som har presenterats i denna rapport, så kan både den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag och en ändring som innebär 8 veckors läkningstid, innebära att sökande som har arbetat i ett annat land gynnas i förhållande till en sökande som enbart har arbetat i Sverige.

Under alla omständigheter anser IAF att en enhetlighet i tillämpningen bör eftersträvas och att samordningen med internationella regler bör främjas. Därför anser IAF att en läkningsregel bör införas som innebär att glapp upp till 8 veckor kan läkas eller att sökande kan beviljas retroaktivt inträde från månaden före ansökningsmånaden.

IAF har för avsikt att återkomma med ett förslag till regeländring.

5.4 Kvarstå som medlem i en svensk arbetslöshetskassa under tid med arbete i annat land

IAF:s kartläggning visar att de allra flesta arbetslöshetskassor följer den praxis som har utvecklats, av kammarrätterna i Stockholm och Göteborg, efter Regeringsrättens dom. I avgörandena har kammarrätterna konstaterat att ett bibehållet medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa under oförsäkrat arbete i Danmark ger rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen. I regeringsrättsdomen uttryckte domstolen att den berörda personen har bibehållit sitt medlemskap i en arbetslöshetskassa men domstolen uttalade sig inte om detta i sin tur grundar rätt till försäkringsskydd. Regeringsrätten konstaterade dock att medlemskap i en arbetslöshetskassa är en associationsrättslig fråga som inte omfattas av EU:s samordningsregler. Det finns därför inget som hindrar en person att vara medlem i en svensk arbetslöshetskassa vid arbete utanför Sverige även medlemskapet av någon anledning inte skulle medföra rätt till försäkringsskydd.

5.4.1 Nuvarande praxis sätter samordningsreglerna ur spel

Av EU-förordning (EG) nr 883/2004 framgår att en sökande endast kan omfattas av lagstiftningen i ett EU-land åt gången. En sökande som har anställning eller bedriver verksamhet som egenföretagare i ett EU-land ska omfattas av lagstiftningen i det landet. Nuvarande praxis innebär att den som behåller sitt medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa, utan att omfattas av

arbetslöshetsförsäkringen i Danmark, kan få rätt till inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshetskassans efterföljande prövning i Sverige. Detta medför i sin tur att de sökande riskerar att gå miste om sin rätt till arbetslöshetsersättning i Danmark vid periodvis eller delvis arbetslöshet.

Tillämpningen medför att det system för samordning av de sociala trygghetssystemen som följer av EU-rätten sätts ur spel, eftersom den innebär att arbets- och försäkringsperioder som de sökande fullgör beaktas enligt lagstiftningen i flera medlemsländer. IAF ansåg i sitt remissvar till den parlamentariska socialförsäkringsutredningens delbetänkande att det finns skäl att ändra den svenska lagstiftningen så att ett medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa inte ska kunna täcka upp för oförsäkrade perioder som de sökande har fullgjort i andra EU-länder. En sådan regeländring skulle säkerställa att de svenska reglerna om medlemskap skulle kunna samordnas fullt ut med EU-rätten.

Regeringen har tillsatt en utredning där innebörden av ett medlemskap i en arbetslöshetskassa ska belysas ur ett unionsrättsligt perspektiv mot bakgrund av den praxis som har utvecklats efter regeringsrättens dom^{48, 49}. Utredningen ska redovisas senast den 31 januari 2017.⁵⁰

5.4.2 *Dubbelförsäkrad eller inte*

De flesta arbetslöshetskassorna uppgav under intervjuerna att de informerar de sökande om att de kan kvarstå som medlemmar under tiden som de arbetar i annat EU-land och att många väljer att behålla sitt medlemskap. Det kan handla om att den sökande ska arbeta under en kortare tid inom EU och att han eller hon vill undvika de administrativa delar som följer av ett utträde och ett efterföljande inträde. Om den sökande ansöker om inträde för sent så riskerar denne, beroende på vilken arbetslöshetskassa han eller hon tillhör, att få ett glapp i försäkringsperioden och därmed få ersättning enligt grundbeloppet.

En sökande måste ha arbetat inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde för att beviljas inträde. Om en sökande begär utträde för att han eller hon ska arbeta i annat EU-land kan det finnas en risk att den sökande inte beviljas inträde i samma arbetslöshetskassa när han eller hon återvänder till Sverige och inte har arbetat inom samma verksamhetsområde som tidigare.

I dessa situationer kan det bli svårt för den sökande att förutse konsekvenserna av att begära utträde ur en svensk arbetslöshetskassa. IAF anser att det inte kan vara rimligt att en sökande som arbetar försäkrat i annat EU-land ska behöva betala till två sociala trygghetssystem för att kunna känna sig trygg från att få glapp i försäkringsperioden och därmed ersättning enligt grundbeloppet.

---

⁴⁸ RÅ 2008 ref. 90.

⁴⁹ Kommittédirektiv Dir. 2014:109.

⁵⁰ Tilläggsdirektiv Dir. 2015:133.

Om en läkningsregel införs som innebär att glapp upp till 8 veckor kan läkas eller att sökande kan beviljas retroaktivt inträde från månaden före ansökningsmånaden skulle det ge sökande en ökad trygghet vid ett utträde och ett efterföljande inträde. IAF anser att en sådan regel skulle göra det enklare och tryggare för de sökande att enbart vara försäkrad i arbetslandet under arbetsperioden och risken för att ansöka om inträde i en arbetslöshetskassa för sent minimeras.

5.5 De sökande som arbetar inom EU-området står långt ifrån den svenska arbetslöshetsförsäkringen

I den här kartläggningen har IAF visat att de flesta sökande som fick grundbeloppet efter att ha arbetat inom EU-området överlag befinner sig långt ifrån att kvalificeras för inkomstrelaterad ersättning i Sverige. Kartläggningen visar också att de i låg omfattning var med i en arbetslöshetskassa innan arbetet i annat EU-land och att de inte gick med i en arbetslöshetskassa när de kom tillbaka till Sverige.

Den höga andelen sökande som fått grundbeloppet efter arbete i annat EU-land speglar sannolikt att flera av dessa sökande saknar kunskaper om de regelverk som de berörs av och att de inte har varit i kontakt med en arbetslöshetskassa innan de började arbeta utomlands. De kan därmed antas ha begränsade kunskaper om hur de ska göra för att försäkra sig mot arbetslöshet och inkomstbortfall. Det ingår i arbetslöshetskassornas uppdrag att informera om regelverket för arbetslöshetsförsäkringen, men de kan endast informera de sökande som aktivt söker information från arbetslöshetskassan. I avsaknad av en aktör som har det övergripande ansvaret för att informera allmänheten om arbetslöshetsförsäkringen finns det en risk för att fler sökande än vad som annars hade varit fallet får – och kommer att få – ersättning med grundbeloppet på grund av omständigheter som de sökande lätt hade kunnat åtgärda.

6 Käll- och litteraturförteckning

Författningar

Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkringen

Lag (1997:239) om arbetslöshetskassor

Lag (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2015:1) om övergång mellan stater (senaste lydelse IAFFS 2010:3).

Rättsfallsregister

EG-domstolens dom i mål C-302/84 Ten Holder

EG-domstolens dom i mål C-276/81 Kuijpers

Regeringsrättens dom, RÅ 2008 ref. 90 mål nr 494-08

Kammarrätten i Stockholms dom den 29 januari i mål nr 5115-07

Kammarrätten i Stockholms dom den 13 februari 2009 i mål nr 6612-07

Kammarrätten i Stockholms dom den 16 mars 2009 i mål nr 450-07

Kammarrätten i Stockholms dom den 30 september 2009 i mål nr 859-09

Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 november 2009 i mål nr 5671-08

Kammarrätten i Stockholms dom den 17 september 2014 i mål nr 4799-14

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 26 maj 2015 i mål nr 1484-14

Offentligt tryck

SOU 2011:174 *I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden*. Delbetänkande av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, Stockholm, 2011.

IAF:s remissvar avseende SOU 2011:174 *I gränslandet – social trygghet vid gränsarbete i Norden*. Dnr. 2012/74 M1.

IAF:s regeringsrapport 2014:26 *Arbetslöshetskassornas sammanläggning av perioder enligt EU-förordning nr 883/2004*

Kommittédirektiv – *Svensk social trygghet i en internationell värld*. Dir. 2014:109.

Tilläggsdirektiv till TOR-utredningen. *Utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet* (S 2014:17). Dir. 2015:133.

7 Bilagor

Bilaga 1: Urval

Storleken på urvalen

För att räkna ut hur stora urval som behövdes användes följande formel:

$$n \geq \frac{N \times p \times q}{N \times D + p \times q}$$

där

p = andel i % med viss egenskap,

q = 1 – p = andel i % utan viss egenskap

$$D = \frac{B^2}{4}$$

B = önskad absolut felmarginal i %

N = antal objekt i population

p antogs vara 50 procent och den önskade absoluta felmarginalen var 5 procent.

IAF använde en signifikansnivå på 5 procent vilket innebär 5 procents risk att de statistiska slutsatserna inte stämmer.

Enligt ovanstående formel och uppgifter blev urvalsstorleken 205 ärenden.

Dragning av urval

Urvalet gjordes därefter med proportionell allokering.

Om i = löpnummer för respektive stratum

blev urvalsantalet för varje stratum:

$$w_i = \frac{N_i}{N}$$

Antalet ärenden från respektive stratum drogs sedan med ett obundet slumpmässigt urval (OSU).

De slutliga urvalen

Tabell 1: Ärenden tillhörande Alfakassan där den sökande har arbetat i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz innan arbetslösheten och som fått ersättning med grundbeloppet i Sverige under 2014.

Stratum	N_h	n_h
Norge	211	103
Danmark	86	43
Övriga länder	122	59
Totalt	419	393

Tabell 2: ärenden tillhörande övriga kassor exklusive Alfakassan

Övriga kassor	N_h	n_h
Totalundersökning	188	188

Beräkning av resultat och felmarginal

Resultatet beräknades för var och en av stratumen till en total väntevärdesriktig skattning av andelarna.

Dessa har beräknats enligt följande formel: $\hat{p} = \sum_{i=1}^L \frac{N_i}{N} \hat{p}_i$

och statistiska felmarginalen för $\hat{p}$:

$$1,96 \times \sqrt{\sum_{i=1}^L \left(1 - \frac{n_i}{N_i}\right) \left(\frac{N_i}{N}\right)^2 \frac{\hat{p}_i(1-\hat{p}_i)}{n_i-1}}$$

N_i = antal ärenden i populationen som tillsammans summerar till N = totalt antal ärenden i populationen för alla stratum

n_i = antal ärenden i urvalet för respektive stratum (exklusive bortfall) som tillsammans summerar till n = totalt antal ärenden i urvalet för samtliga stratum (exklusive bortfall)

$\hat{p}_i$ = andelsskattning för respektive stratum

Redovisning av resultat

I tabell 2 redovisas de skattade resultaten för hela populationen (590 ärenden), vilket innebär att hänsyn har tagits till osäkerheten av att ett urval har gjorts istället för en totalundersökning. Konfidensintervallen som redovisas i tabellen är ett osäkerhetsmått (dubbla felmarginalen) och betyder att den skattade andelen med 95 procents säkerhet ingår i intervallet som konfidensintervallet visar.

Bilaga 2: Fördelning ålder och land

Tabell 3: Fördelning av ålder och land som personen som ingått i kartläggningen hade arbetat i, uppdelat på kön för sökande med ersättningsperiod 2014 och som har fått grundbelopp. Tabellen visar endast de länder som de sökande som har ingått i kartläggningen har arbetat i.

	Kvinnor		Män		Totalt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
<i>Ålder</i>						
< 25 år	41	16,1 %	51	14,2 %	92	15 %
25–34 år	144	56,6 %	143	39,9 %	287	46,8 %
35–54 år	63	24,7 %	135	37,7 %	198	32,3 %
55 år och äldre	7	2,7 %	29	8,1 %	36	5,9 %
	255	100 %	358	100 %	613	100 %
<i>Det land sökande arbetat i</i>						
Belgien	2	0,8 %	4	1,1 %	6	1 %
Bulgarien	1	0,4 %	1	0,3 %	2	0,3 %
Cypern	1	0,4 %	0	0,0 %	1	0,2 %
Danmark	74	29,0 %	82	22,9 %	156	25,4 %
Estland	1	0,4 %	1	0,3 %	2	0,3 %
Finland	9	3,5 %	9	2,5 %	18	2,9 %
Frankrike	1	0,4 %	0	0,0 %	1	0,2 %
Grekland	3	1,2 %	1	0,3 %	4	0,7 %
Irland	4	1,6 %	4	1,1 %	8	1,3 %
Island	3	1,2 %	4	1,1 %	7	1,1 %
Italien	2	0,8 %	3	0,8 %	5	0,8 %
Lettland	0	0,0 %	1	0,3 %	1	0,2 %
Litauen	0	0,0 %	1	0,3 %	1	0,2 %
Malta	0	0,0 %	1	0,3 %	1	0,2 %
Nederländerna	3	1,2 %	3	0,8 %	6	1,0 %
Norge	100	39,2 %	192	53,6 %	292	47,6 %
Polen	3	1,2 %	3	0,8 %	6	1,0 %
Rumänien	1	0,4 %	1	0,3 %	2	0,3 %
Schweiz	3	1,2 %	3	0,8 %	6	1,0 %
Slovakien	0	0,0 %	2	0,6 %	2	0,3 %
Spanien	9	3,5 %	7	2,0 %	16	2,6 %
Storbritannien	24	9,4 %	19	5,3 %	43	7,0 %
Tjeckien	1	0,4 %	0	0,0 %	1	0,2 %
Tyskland	8	3,1 %	9	2,5 %	17	2,8 %
Ungern	2	0,8 %	4	1,1 %	6	1,0 %
Österrike	0	0,0 %	3	0,8 %	3	0,5 %

Bilaga 3: Uppräknade andelar och antal

Tabell 4: Beräknade andelar, konfidensintervall samt uppräknat antal för kartläggningen avseende ärenden där den sökande har arbetat i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz innan arbetslösheten och som fått ersättning med grundbeloppet i Sverige under 2014.

	Beräknad andel	Konfidensintervall	Uppräknat antal
Har de sökande haft företag?			
Ja	1,6 %	0,6–2,5 %	9
Nej	98,4 %	97,5–99,4 %	581
Har de sökande haft försäkrat arbete?			
Ja, delar av ramtiden	80,3 %	77,9–82,8 %	474
Ja, hela ramtiden	6,1 %	4,2–7,9 %	36
Nej	13,6 %	11,9–15,3 %	80
Annan försäkrad period			
Nej	90,9 %	89,3–92,5 %	481
Sjuk	8,6 %	6,7–10,5 %	51
Frivillig arbetslöshetsersättning i utlandet	3,1 %	2,0–4,1 %	18
Föräldrapenning	2,9 %	1,9–3,9 %	17
Studier	1,2 %	1,2–1,2 %	7
Lönegaranti	1,2 %	0,7–1,7 %	7
Annat/övrigt	0,7 %	0,7–0,7 %	4
Arbetslöshetsersättning	0,7 %	0,2–1,2 %	4
Avgångsvederlag	0,2 %	0,2–0,2 %	1
Försäkrat arbete i Sverige inom ramtiden?			
Nej	90,8 %	87,6–93,3 %	536
Ja, efter arbetet utomlands	6,7 %	5,5–7,8 %	39
Ja, innan arbetet utomlands	2,1 %	1,0–3,2 %	12
Ja, både innan och efter	0,2 %	0,2–0,2 %	1
Ja, mellan arbete utomlands	0,2 %	0,2–0,2 %	1
Oförsäkrat arbete EU/EES-land eller i Schweiz under ramtiden?			
Nej	82,0 %	80,4–83,6 %	484
Ja, delar av ramtiden	12,8 %	10,9–14,6 %	75
Ja, hela ramtiden	5,3 %	3,9–6,6 %	31
Begärde den sökande inträde i svensk arbetslöshetskassa senast efterföljande månad efter att det försäkrade arbetet utomlands upphört?			
Ja, samma månad	0,8 %	0,8–0,9 %	5
Ja, efterföljande månad	12,5 %	10,6–14,4 %	74
Nej, senare	51,9 %	48,6–55,2 %	306
Aldrig	32,2 %	28,8–35,7 %	190
Kvarstått	0,8 %	0,2–1,5 %	5
Övrigt	1,7 %	0,8–2,6 %	10
Om den sökande tidigare har varit medlem i svensk arbetslöshetskassa, när gick han/hon ur?			
När arbetet utomlands påbörjades	4,6 %	3,2–6,0 %	27
Under tid med arbete utomlands	4,8 %	3,4–6,3 %	28
Har ej varit medlem tidigare	60,6 %	57,3–63,9 %	358
Framgår ej/Övergångsbevis saknas	4,4 %	3,6–5,3 %	26
Långt innan utlandsvistelsen	21,3 %	18,5–24,2 %	126
Oklart när	1,4 %	0,4–2,3 %	8
Strax innan	1,7 %	0,7–2,8 %	10

Aldrig gått ur	0,2 %	0,2–0,2 %	1
Annat	0,9 %	0,2–1,5 %	5
Om den sökande inte har varit med i en svensk arbetslöshetskassa tidigare, är personen inflyttad till Sverige?			
Nej	66,8	60,2–72,8 %	246
Ja, inflyttad	16,0	11,5–21,8 %	59
Framgår ej	17,1	12,7–22,8 %	63
Hade den sökande fyllt 64 år vid anmälan Arbetsförmedlingen?			
Ja	0,3 %	0,0–0,8 %	2
Nej	99,7 %	99,2–100 %	588
Oförsäkrad period före arbete utomlands			
Nej	79,5 %	76,6–82,3 %	469
Oförsäkrat arbete i Sverige	2,8 %	1,6–3,9 %	16
Oförsäkrad diversetid	11,4 %	9,1–13,7 %	67
Oförsäkrad sjuk/föräldrapenning i Sverige	0,3 %	0,3–0,3 %	2
Studier	1,4 %	0,5–2,2 %	8
Övrigt	4,7 %	3,2–6,2 %	28
Har den sökande haft en oförsäkrad period efter arbete utomlands?			
Nej	21,8 %	19,6–24,0 %	129
Oförsäkrat arbete i Sverige	2,4 %	1,6–3,3 %	14
Oförsäkrad diversetid	51,0 %	47,6–54,5 %	301
Oförsäkrad sjuk/föräldrapenning i Sverige	1,0 %	0,3–1,7 %	6
Oförsäkrad sjuk/föräldrapenning utomlands	0,2 %	0,2–0,2 %	1
Studier	2,9 %	1,7–4,2 %	17
Annat	20,6 %	17,7–23,6 %	122
Antal dagar oförsäkrad period efter arbete utomlands ("ingen oförsäkrad period" borttagen)			
1–30 dagar	22,0 %	18,6–25,3 %	101
31–60 dagar	17,6 %	14,5–20,7 %	81
61–90 dagar	14,1 %	11,1–17,1 %	65
> 90 dagar	46,3 %	42,2–50,5 %	214
Antal veckor oförsäkrad period efter arbete utomlands ("ingen oförsäkrad period" borttagen)			
8 veckor eller mindre	38,9 %	34,9–42,9 %	180
Mer än 8 veckor	61,1 %	57,1–65,1 %	282
Om den sökande tidigare varit medlem i svensk arbetslöshetskassa, när gick han/hon ur? Andel av de som hade ett glapp i den försäkrade perioden före arbetet i annat EU-land.			
När arbetet utomlands påbörjades	1,7 %	0,4–6,8 %	1
Under tid med arbete utomlands	7,5 %	4,3–12,7 %	6
Har ej varit medlem tidigare	59,8 %	51,7–67,3 %	44
Långt innan utlandsvistelsen	26,0 %	19,5–33,7 %	19
Oklart när	1,7 %	0,4–6,8 %	1
Strax innan	1,7 %	0,4–6,8 %	1
Aldrig gått ur	0,8 %	0,5–1,3 %	1
Annat	0,8 %	0,5–1,3 %	1
Total	100,0 %		74

Bilaga 4: Aktuella artiklar och lagrum

Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

Artikel 5 - Likvärdiga förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser

f) gränsarbetare: en person som har anställning eller bedriver verksamhet som egenföretagare i en medlemsstat men som är bosatt i en annan medlemsstat, dit personen som regel återvänder dagligen eller åtminstone en gång i veckan.

Om inte annat följer av denna förordning och med beaktande av de särskilda tillämpningsbestämmelserna skall följande gälla:

b) Om enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning rättsverkningar uppstår genom vissa omständigheter eller händelser, skall den medlemsstaten beakta liknande omständigheter eller händelser som inträffar inom en annan medlemsstats territorium som om dessa hade inträffat inom det egna territoriet.

Artikel 11 - Allmänna bestämmelser

3. Om inget annat följer av artiklarna 12–16, skall

a) en person som har anställning eller bedriver verksamhet som egenföretagare i en medlemsstat omfattas av lagstiftningen i den medlemsstaten,

b) en offentligt anställd omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter denne hör,

c) en person som erhåller arbetslöshetsersättning i enlighet med artikel 65 enligt lagstiftningen i den medlemsstat där denne är bosatt omfattas av den medlemsstatens lagstiftning,

d) en person som är inkallad eller återinkallad till militärtjänstgöring eller civil tjänstgöring i en medlemsstat omfattas av lagstiftningen i den medlemsstaten,

e) en person på vilken a–d inte är tillämpliga omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat där denne är bosatt, utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser i denna förordning enligt vilka personen har rätt till förmåner enligt lagstiftningen i en eller flera andra medlemsstater.

(...)

Artikel 61 - Särskilda bestämmelser för sammanläggning av försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, i vars lagstiftning förvärv, bibehållande, återfående eller varaktighet av rätt till förmåner grundas på antingen fullgjorda försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare, skall i nödvändig utsträckning beakta de försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som fullgjorts enligt varje annan medlemsstats lagstiftning, som om de hade fullgjorts enligt den lagstiftning institutionen tillämpar.

Om emellertid rätten till förmåner enligt den tillämpliga lagstiftningen grundas på fullgjorda försäkringsperioder, skall de anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som fullgjorts enligt en annan medlemsstats lagstiftning endast beaktas i de fall då de skulle ha betraktats som försäkringsperioder om de hade fullgjorts i enlighet med den tillämpliga lagstiftningen.

2. Utom i de fall som avses i artikel 65.5 a skall punkt 1 i denna artikel tillämpas endast om den berörda personen senast i enlighet med den

lagstiftning enligt vilken ansökan om förmåner görs, har fullgjort

- försäkringsperioder, om det i lagstiftningen krävs försäkringsperioder,
- anställningsperioder, om det i lagstiftningen krävs anställningsperioder,

eller

- perioder av verksamhet som egenföretagare, om det i lagstiftningen krävs perioder av verksamhet som egenföretagare.

Artikel 65 - Arbetslösa som var bosatta i en annan medlemsstat än i den behöriga medlemsstaten

2. En helt arbetslös person som under sin senaste anställning eller period av verksamhet som egenföretagare var bosatt i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten och som fortsätter att vara bosatt i den medlemsstaten eller återvänder till denna, skall ställa sig till arbetsförmedlingens förfogande i den medlemsstat där han är bosatt. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 64 får en helt arbetslös person som en kompletterande åtgärd ställa sig till arbetsförmedlingens förfogande i den medlemsstat där han hade sin senaste anställning eller period av verksamhet som egenföretagare.

En arbetslös person som inte är gränsarbetare som inte återvänder till bosättningsmedlemsstaten skall ställa sig till arbetsförmedlingens förfogande i den medlemsstat vars lagstiftning han senast omfattades av.

5. a) Den arbetslösa person som avses i punkt 2 första och andra meningarna skall erhålla förmåner i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstat där han är bosatt som om han hade omfattats av den lagstiftningen under sitt senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare. Förmånerna skall utges av institutionen på bosättningsorten.

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkringen

Grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring

4 § Arbetslöshetsförsäkringen består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring.

5 § Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor. Bestämmelser om arbetslöshetskassor finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Grundförsäkringen

6 § Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas till den som

- inte är medlem i en arbetslöshetskassa, eller
- är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller de villkor som gäller för rätt till en inkomstrelaterad ersättning.

Ersättningen lämnas tidigast den dag den arbetslöse fyller 20 år. Lag 1998:1783).

Inkomstbortfallsförsäkringen

7 § Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att medlemmen efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12-14 §§ (medlemsvillkor). Lag (2009:667).

Allmänna villkor för rätt till ersättning

9 § Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som

1. är arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan,
2. är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen, och
3. även i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande. Lag (2013:152).

12 § Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller
2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan.

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan. Lag (2009:1597).

13 § Som tid med förvärvsarbete anses även tid då den sökande

1. haft semester,
2. varit ledig med helt eller delvis bibehållen lön av någon annan anledning än sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller barns födelse, eller
3. på grund av anställningens upphörande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön.

Tid med avgångsvederlag beräknas med utgångspunkt i avgångsvederlagets storlek i förhållande till den sökandes genomsnittliga inkomst per månad i anställningen under en viss period. Tid med ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön beräknas till det antal månader som ersättningen avser. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om beräkningen.

Tid med arbetstidsminskning eller partiell arbetsbefrielse som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete ska dock inte jämföras med förvärvsarbete enligt första stycket 2. Lag (2013:958). Lag (2013:958).

13 a § I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämföras med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 ska minst 330 av de där angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna ska sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken under tid som motsvarar minst 50 timmar. Lag (2010:1267).

14 § Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd, eller
2. som bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. Lag (2012:413).

Ramtid och överhoppningsbar tid

15 a § Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningstiden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16-17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d §. Lag (2013:958).

16 § När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen,
3. vård av närstående när hel närståendepenning lämnas enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken, eller
4. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt. Lag (2015:761).

16 a § När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,
2. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller
3. frihetsberövande på kriminalvårdens område.

Första stycket 1 gäller inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärrning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen. Lag (2010:2030).

16 b § När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader, eller
2. militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten. Lag (2010:2030).

16 c § När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande

1. vistats utomlands till följd av att han eller hon följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige,
2. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd, eller
3. har haft rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Lag (2010:2030).

16 d § När ramtid ska bestämmas räknas inte heller månader då den sökande har deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har lämnats enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

Om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och arbetsgivaren har fått preliminärt stöd för någon del av denna period men ansökan om sådant stöd ännu inte har lämnats in eller prövats för aktuell månad, ska ramtid enligt första stycket bestämmas på samma sätt som när preliminärt stöd har lämnats för månaden. Lag (2013:958).

17 § När ramtid ska bestämmas räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken, eller
2. varit förhindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Tid som enligt 13 a § har jämförts med förvärvsarbete ska dock räknas in i ramtiden. Lag (2010:2030).

22 § Ersättning lämnas under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Till en sökande som dag 300 i ersättningsperioden är förälder till barn under 18 år lämnas dock ersättning under längst 450 dagar.

När det bestäms hur många dagar av ersättningsperioden som har förbrukats ska dag då den sökande fått aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program jämföras med ersättningsdag enligt denna lag. Dagar före den 1 oktober 2007 beaktas inte.

Om den sökande omedelbart före inträdet i en arbetslöshetskassa har fått ersättning från en annan arbetslöshetskassa, räknas ersättningsdagar i den andra kassan in i ersättningsperioden.

Rätten till dagpenning upphör vid månadsskiftet före den månad då den arbetslöse fyller 65 år. Lag (2012:413).

Normalarbetstid

23 a § För den som är ersättningsberättigad fastställs en normalarbetstid. Lag (2009:666).

23 b § Normalarbetstiden utgör den genomsnittliga arbetstiden under den sökandes ramtid.

Vid bestämmande av normalarbetstid ska utöver arbetad tid även beaktas tid som ersatts med sjuklön eller ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, eller med graviditetspenning, föräldrapenningsförmån, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärarpenning eller närstående penning enligt socialförsäkringsbalken.

Det som sägs i andra stycket gäller endast månader som ingår i den fastlagda ramtiden och som innehåller förvärvsarbete i sådan omfattning att de skulle kunna tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. Lag (2010:2030).

Dagpenningens storlek

Grundbelopp

24 § Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som inte är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av grundbelopp).

Dagpenning i form av grundbelopp bestäms utifrån sökandens normalarbetstid och det belopp som regeringen fastställer, om inte annat följer av denna lag. Lag (2009:666).

Inkomstrelaterad ersättning

25 § Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenningen bestäms utifrån sökandens dagsförtjänst och normalarbetstid, om inte annat följer av denna lag.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om dagpenningens högsta och lägsta belopp. Lag (2015:496).

Lag (1997:239) om arbetslöshetskassor

Rätt till medlemskap

34 § Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som vid ansökningstillfället förvärvsarbetar och uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Även den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa, om han eller hon uppfyllde villkoren när han eller hon senast arbetade. Rätt att bli medlem har dock inte den som är medlem i en annan arbetslöshetskassa eller har fyllt 64 år.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes. Lag (2009:665).

Lag (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet

Kapitel 3

Arbetslöshetsförmåner

Artikel 10

Undantag från visst krav på fullgjorda perioder

Kravet på försäkringsperioder, anställningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare enligt förordningens artikel 61.2 gäller inte den som antingen har utfört arbete i sådan utsträckning att han eller hon har omfattats av lagstiftningen om förmåner vid arbetslöshet eller har uppburit sådana förmåner i det nordiska land där ansökan om förmåner görs. Dock ska arbetet ha utförts eller förmåner vid arbetslöshet ha uppburits inom en femårsperiod från dagen för anmälan om arbetslöshet hos den offentliga arbetsförmedlingen och, i förekommande fall, från dagen för ansökan om medlemskap i vederbörande arbetslöshetskassa.

Avdelning IV

Artikel 13

Administrativt avtal

De behöriga myndigheterna, eller den institution som utses av den behöriga myndigheten, ska ingå ett administrativt avtal med bestämmelser som är nödvändiga för att säkerställa en enhetlig nordisk tillämpning av denna konvention.

Administrativa avtalet

Artikel 8 – Arbetslöshetsförmåner - Undantag från krav på fullgjorda perioder

Konventionens artikel 10 Undantag från visst krav på fullgjorda perioder

För att artikel 10 i konventionen ska kunna tillämpas ska ansökan om medlemskap i en arbetslöshetskassa ske inom 8 veckor räknat från det att försäkringstillhörigheten upphört att gälla i frånflyttningslandet.

För Norges vidkommande krävs anmälan till arbetsförmedlingen inom 8 veckor.

För Sveriges vidkommande kan artikel 10 också tillämpas, även om arbete har utförts eller dagpenningförmåner vid arbetslöshet har uppburits inom en femårsperiod från ansökan om grundbeloppet hos arbetslöshetskassan Alfa.

Ansökan ska inlämnas inom 8 veckor.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2015:1) om övergång mellan stater

Ersättning i bosättningsstaten

2 § En arbetslös person som omfattas av Rådets förordning (EG) 883/2004 artikel 65.5 a eller Rådets förordning (EEG) 1408/712 artikel 71.1 a) ii eller b) ii, och som har rätt till arbetslöshetsersättning enligt svensk lagstiftning, har rätt till inträde i den arbetslöshetskassa vars verksamhetsområde närmast motsvarar den sysselsättning han eller hon hade i arbetslandet.

Bilaga 5: Sammanställning av arbetslöshetskassornas intervju svar

	Fråga 1: Vilken information lämnar arbetslöshetskassan till sökande som har arbetat i annat EU/EES-land eller Schweiz?			Fråga 2: Vilken information lämnar arbetslöshetskassan till en medlem som ska arbeta i annat EU/EES-land eller Schweiz?					Läkning av medlems tid	
	Anmäla sig AF första arbetslösa dagen	Sticka in inträdesan sökan så fort som möjligt	Info om medlemenskap/kons ekvenser vid glapp	Danmark och Finland har frivillig försäkring	Om personen betalar skatt i arbetslandet så är han/hon försäkrad där	Ber medlem kontrollera att han/hon tillhör arbetslandets försäkringssystem	Personen behövt inte vara medlem i svenska-kassan du bobjeförsäkrad utomlands (1-2 mån)	Personen kan stå kvar vid kortare arbete utomlands (1-2 mån)	Låker kassan förs. Tid	A-kassans kommentarer om längden på perioden som läks
HRAK	X	X	X	X	X	-	X	X	X	Ingen fastställd tidsgräns
Unionen	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Upp till en halv månad
Byggnads	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Max 1 månad
Transport	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Max 3 dagar
ST	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Max 1 månad
SEKO	X	X	X	X	-	X	X	X	X	2 veckor, eller längre efter bedömning i det enskilda fallet.
Lärarnas	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Cirka 7 dagar
Livs	X	X	X	X	-	X	X	X	X	5 till 6 dagar
Ledarnas	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Några dagar
Kommunal	-	X	X	X	X	X	X	X	X	Max 7 dagar
IF Metall	X	X	X	-	-	X	X	X	X	Max 16 dagar
Handels	X	X	X	X	-	X	X	X	X	Bedömning i det enskilda fallet
Finans - och försäkring	X	X	X	-	X	X	X	X	X	Ett par dagar
Fastighets	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-
Elektriker	X	X	X	-	X	X	X	X	X	-
Alfa	X*	X*	X	X	X*	X	X	X	X	Cirka 15 dagar
AEA	X	X	X	-	-	X	X	X	X	Låker om anmälan hos AF sker i månaden efter att försäkningsperiod i det tidigare medlemslandet upphör

* Uppgifter om kassans rutiner har uppdaterats efter kontakt med kassan den 17 februari 2016.

Bilaga 6: Kartläggningssmall

Utomlands/utlandet=EU,EES, Schweiz											
Hela ramtiden ska återspeglas i mallen.											
Id			Land	Försäkrad tid				Oförsäkrad tid/glapp i försä			
A-kassa	Persnr	Ärenden	Vilket annat EU/EES-land eller Schweiz har den sökande arbetat i?	Har den sökande haft företag utomland	Har den sökande haft försäkrat arbete utomlands under ramtiden?	Finns det annan försäkrad period 1 som den sökande haft under ramtiden? Ange vad och var.	Finns det annan försäkrad period 2 som den sökande haft under ramtiden? Ange vad och var.	Har den sökande haft försäkrat arbete i Sverige under ramtiden?	Har den sökande haft oförsäkrat arbete utomlands under ramtiden?	Har den sökande haft inom ramtiden haft en oförsäkrad period <u>före</u> utomlands påbörjades? Ange vad och antal dagar	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
Medlemskap i Sverige					Annat/fel			Övrigt			
Har den sökande haft en oförsäkrad period 1 <u>mellan</u> arbete utomlands/i Sverige, eller mellan andra försäkrade perioder? Ange vad och antal dagar	Har den sökande haft en oförsäkrad period 2 <u>mellan</u> arbete utomlands/i Sverige, eller mellan andra försäkrade perioder? Ange vad och antal dagar	Har den sökande haft en oförsäkrad period 3 <u>mellan</u> arbete utomlands/i Sverige, eller mellan andra försäkrade perioder? Ange vad och antal dagar	Har den sökande haft en oförsäkrad period <u>efter</u> arbete utomlands? Hur lång är den eventuella läkningsperioden i direkt anslutning till hemkomsten? Ange vad och antal dagar	Begär den sökande inträde i svensk a-kassa senast efterföljande månaden efter att det försäkrade arbetet utomlands upphör?	Om den sökande tidigare har varit medlem i svensk a-kassa, när gick han/hon ur? Kolla ÖB.	Om den sökande inte har varit med i en svensk a-kassa tidigare (p. 3 kolumn R), är personen inflyttad?	Hade den sökande fyllt 64 år vid anmälan AF?	Finns det någon annan anledning till att den sökande fått ersättning med grundbeloppet, än vad som framgår av mallen? Ange vad.	Har kassan gjort en felaktig bedömning av ärendet som medfört att den sökande fått ersättning med grundbeloppet? Ange vad.	Övrigt	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											